

International Expert Meeting
"Culture in the Neighbourhood: Cultural Animation in Urban
Districts"

30 november - 2 december 1989

Boldern/Männedorf, Zwitserland

onder auspiciën van de
Commission Nationale Suisse pour l'UNESCO

Verslag van
Drs. Erik Akkermans
directeur Culturele Raad Zuid-Holland

6 december 1989

Boekmanstichting - Bibliotheek

Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
telefoon ~~24 37 36~~ / ~~24 37 37~~ / ~~24 37 38~~ / 24 37 39

De uitleentermijn bedraagt een maand. Mits tijdig
aangevraagd is verlenging met een maand moge-
lijk, tenzij de publikatie inmiddels is besproken.

De uitleentermijn is verstreken op:

08 JULI 1992		
--------------	--	--

INHOUD

1. Feitelijk verloop
2. Deelnemers
3. Vertaling
4. Definitie en voorgeschiedenis
5. Bijdrage en invalshoeken
6. Bezoek aan het Hooischuurtheater
7. Oost-Europa
8. Evaluatie
9. Follow-up UNESCO
10. De Nederlandse situatie; heroriëntatie?
11. Cultuur als basis in Zuid-Holland

BIJLAGEN

- A. Programma Conferentie
- B. Bijdrage Erik Akkermans
- C. Lijst van deelnemers
- D. Definitie 'Culture in the Neighbourhood'
- E. Kultur zum Mitmachen
- F. "De Wereld is een dorp geworden"

1. Feitelijk verloop

Op initiatief van de Zwitserse Nationale UNESCO Commissie vond van donderdag 30 november tot en met zaterdag 2 december een internationale conferentie plaats over 'Culture in the Neighbourhood: Cultural Animation in Urban Districts'.

Deelnemers werden donderdagmiddag 30 november ontvangen in de foyer van Theatersaal Rigiblick te Zürich. In dit wijktheater vond vervolgens een presentatie plaats van de wijkgerichte culturele activiteiten in 'Kreis 6', een - bovenmodaal- gedeelte van Zürich.

Na de presentatie werd het gezelschap per bus vervoerd naar het 'Evangelisches Tagungs- und Studienzentrum Boldern' dat als accommodatie voor en als mede-organisator van de conferentie fungeerde.

's Avonds was er een eerste oriëntatie op het onderwerp, na toespraken door de voorzitter van de Nationale UNESCO Commissie Edgar Tripet en door de directeur van het World Decade for Cultural Development van UNESCO, Herschelle Challenor.

Ursula Rellstab, voorzitter van de Zwitserse Werkgroep voor het World Decade, leidde het onderwerp 'Culture in the Neighbourhood' nader in.

Het eerste gedeelte van de vrijdagochtend was gewijd aan het thema 'Active members of the local Community' en werd ingeleid door Zwitserse conferentie-deelnemers.

Het tweede ochtendgedeelte ging over 'Infrastructure in the Neighbourhood' en werd ingeleid door deelnemers uit Canada, Noorwegen en Nederland.

Het eerste middagedeelte op vrijdag over 'Communal Administration' werd ingeleid door deelnemers uit Zwitserland en Zweden.

Het tweede middagedeelte over financiering kreeg een introductie mee vanuit Joegoslavië.

Door een aantal onvoorziene audiovisuele presentaties van met name Noorwegen, Finland en Hongarije, verliep het middagedeelte nogal rommelig.

Vrijdagavond bracht het gezelschap een bezoek aan het Hooisuurtheatertje in het naburige dorp Feldmeilen.

Het eerste gedeelte van de zaterdagochtend was bestemd voor de thema's 'Training of animators' en 'to initiate', ingeleid door deelnemers uit Polen, Hongarije en Zwitserland.

Het tweede gedeelte bevatte de onvermijdelijke punten 'evaluatie' en 'follow-up'.

2. Deelnemers

Aan de conferentie namen ruim veertig personen deel. Er was een vrij onevenwichtige verdeling over de Europese UNESCO-landen en Canada. Er waren afzeggingen vanuit Engeland, West-Duitsland en Luxemburg.

Vertegenwoordigd waren:

Oostenrijk (4), Canada (2), Oost-Duitsland (2), Finland (4), Hongarije (4), Nederland (1), Noorwegen (4), Polen (1), Zweden (3), Zwitserland (6), en Joegoslavië (2). Zoals gemeld was ook aanwezig: Herschelle Challenor, de UNESCO-directeur voor het World Decade for Cultural Development.

Namens de Zwitserse UNESCO-commissie waren er 5 deelnemers en vanuit het studiecentrum Boldern nog eens 2. Het aantal Zwitserse deelnemers was derhalve naar verhouding hoog.

3. Vertaling

Zoals vaker bij dergelijke conferenties was de vertaling een lastige hindernis. Ik bedoel dit niet zozeer in letterlijke zin - de simultaanvertaling was professioneel geregeld - maar doel meer op de ijking van begrippen, omstandigheden en gewicht naar nationale maatstaven. Is een etno-musicologisch project rond volksdans in Hongarije ook naar onze maatstaven inhoudelijk interessant, wordt die inhoudelijke betekenis mede gekleurd doordat Hongarije het land van Bartok is, en wordt die inhoudelijke betekenis niet ook nog eens gekleurd door de sociaal-politieke betekenis: het reageren op een Stalinistisch verleden?

Hoe een collectief van Noorse keramisten en pottenbakkers te plaatsen als in Nederland 'arts and crafts' een minder voor de hand liggende combinatie vormen?

Een dergelijke vertaal-strijd, deed zich natuurlijk vooral voor bij het conferentie-onderwerp 'Culture in the Neighbourhood'.

Ik meende een aantal malen terug te zijn op het in Nederland een decennium geleden gepasseerde station waar begrippen als 'zelf-expressie', 'kunst in de wijken', 'kunst aan de basis' maar ook 'menselijke maat' aanmerkelijk hogere ogen gooiden dan thans.

'Culture', 'cultural animation' en 'neighbourhood' zijn voor verschillende interpretaties vatbaar en kunnen haast niet los worden gezien van het eigen nationale en lokale kader.

De confrontatie met de wijkgerichte activiteiten vanuit Theatersaal Rigiblick bracht ineens - toen pas! - mij mijn eigen voorzitterschap van mijn wijkvereniging te binnen en gaf daardoor aan mijn deelname nog een nieuw kader mee.

4. Culture in the Neighbourhood: definitie en voorgeschiedenis

Het thema 'Culture in the Neighbourhood' is ingebracht door de Zwitserse UNESCO Commissie en vloeit voort uit de activiteiten in Kreis 6 (Ober- en Unterstrasse) te Zürich.

Het gaat om activiteiten in de wijk, met een sterk accent op die activiteiten die niet alleen voor maar ook door de wijkbewoners worden ondernomen. Het gaat daarbij zowel om professionele als om amateur activiteiten. Wat de professionele activiteiten betreft, veronderstelt 'Culture in the Neighbourhood' derhalve de aanwezigheid in de wijk van professionele kunstenaars die bereid zijn hun kunstenaarschap mede ten behoeve van de wijk aan te wenden. Met 'neighbourhood' wordt met name bedoeld op 'urban districts' (met circa 5.000 inwoners), in die definitie is het thema dus vooral toepasbaar op grotere steden met relatief grote en op zichzelf staande wijken.

In de hierboven aangeduide strenge definitie is het thema te zeer verweven met lokale situaties zoals die te Zürich, dan dat men er zinvol in een breed internationaal gezelschap over kan spreken.

Het roept echter ook een aantal gezichtspunten op van waaruit men - zelfs al te breed - over het thema hardop kan filosoferen.

Te denken valt aan: de culturele implicaties van stadsvernieuwing, culturele educatie, ondersteuning van amateurkunst, relatie kunstenaar - kunstconsument, wijkvoorzieningen, centra voor kunstzinnige vorming, culturele accommodaties, kunstuitleen, kunst in de wijken, culturele aspecten van ouderenzorg, integratie van etnische minderheden etc.

Over het onderwerp 'Culture in the Neighbourhood' heeft de Zwitserse UNESCO commissie al tweemaal eerder een conferentie georganiseerd. Eenmaal landelijk, in 1987, en eenmaal met internationale deelname, in 1986. Van beide bijeenkomsten zijn schriftelijke verslagen gepubliceerd. (De aansluiting bij deze twee vorige bijeenkomsten werd echter op geen enkele manier gemaakt.) Ook heeft initiatiefneemster Ursula Rellstab een boek over 'Quartier-Kultur' gepubliceerd.

5. Bijdragen en invalshoeken

De Zwitserse UNESCO commissie zal een uitvoerig verslag van de conferentie te Boldern publiceren. Derhalve beperk ik mij hier tot enkele aantekeningen, vooral over het begrip 'Culture in the Neighbourhood'.

De waarheid moet gezegd dat de verschillende bijdragen over deelonderwerpen niet uitblonken door kwaliteit of verrassende informatie.

Het concept van 'Culture in the Neighbourhood' berust sterk op opvattingen over de sociale functie van de wijk. De wereld is, door alle communicatieve voorzieningen, een dorp geworden. Het werkelijke dorpsleven vermindert en iets vergelijkbaars is in de stadswijken geheel afwezig. In dorpen en kleinere steden is er nog iets als 'het verenigingsleven'. In grote steden is dat niet het geval.

Herschelle Challenor wees op een te verwachten ontwikkeling waarbij de metropolen van de wereld verder zullen groeien tot mega-polen met elk een aantal inwoners dat dat van Nederland overtreft.

In tegenstelling tot de gedachte dat 'small is beautiful' worden de geografische verbanden groter. Dat heeft invloed op sociaal gedrag. Niet denkbeeldig zijn situaties waarin we beter op de hoogte zijn van de feitelijke omstandigheden op specifieke plaatsen aan de andere kant van de wereld dan die van onze onmiddellijke burens.

Televisie wordt veel van stal gehaald als de grote bedreiger van het gezinsverband en van het sociale verband op lokale schaal. Tegelijkertijd echter vinden op tal van plaatsen experimenten plaats met lokale televisie en wijktelevisie die de sociale integratie juist kunnen ondersteunen.

'Culture in the Neighbourhood' wordt - heel idealistisch - als een andere mogelijk ondersteunende factor gezien. Het begrip wordt dus eerder vanuit deze sociaal integrerende optie gekoesterd dan als een nieuw platform voor experimenten met culturele participatie. Maar die opties kunnen elkaar raken.

De door de Culturele Raad Zuid-Holland vaker geuite gedachte dat uiteenlopende specifieke vormen van doelgroepenbeleid integratie behoeven in nieuwe bindende projecten ('Theater Overdag') kwam ook om de hoek kijken.

Voorts zouden wijkgerichte activiteiten kunnen helpen om de vervlakking tegen te gaan die het gevolg is van de onmiversele wijze waarop dagelijks onze aandacht wordt getrokken.

De sociale betekenis van de wijk is in Boldern gelukkig niet in al te absolute termen gesteld. Mensen zoeken persoonlijke en sociale identiteit en zoeken bevrediging van sociale en culturele behoeften.

Min of meer impliciet was de stelling dat wijkgebonden activiteiten één van de mogelijkheden vormen om hieraan tegemoet te komen. Een sociaal en cultureel geëngageerde huisarts, bijvoorbeeld, moet voor de besteding van zijn schaarse vrije tijd keuzes maken: musiceren in het Artsen Symfonieorkest of in de plaatselijke muziekvereniging, lid worden van een landelijke medische werkgroep van zijn politieke partij of algemeen inzetbaar voor de plaatselijke afdeling. De wijk als basis voor sociale en culturele activiteiten vormt een keuzemogelijkheid, niet meer en niet minder.

De expert-meeting ging, na de uiteenzettingen aan het begin, verder niet meer zozeer op deze algemene, sociologische, noties in.

Er werd gesproken over onderwerpen als kunsteducatie en -animatie en over kunstparticipatie.

Zo was er een uiteenzetting over een grote woningbouwcoöperatie in Zweden die ten behoeve van de bewoners een uitvoerig cultureel programma heeft ontwikkeld op het gebied van beeldende kunst, muziek, theater en literatuur. Ook uit Zweden kwam een bijdrage over samenwerking op gemeentelijk niveau tussen de cultuurafdeling en de afdeling ouderenzorg.

Er werd stilgestaan bij muziekonderwijs, theateronderwijs en de opleiding tot 'culturele animatoren'. Zo werd de werkwijze uiteen gezet van de Afdeling Theaterpedagogiek van de Theaterschool te Zürich.

Deze afdeling leidt animatoren op die zowel zelf acteren als met amateurs werken. Er wordt geen water in de wijn gedaan: men moet sociale technieken kunnen beheersen evenzeer als er de normale eisen worden gesteld aan het professionele theatervak. De selectie tot deze opleiding is dan ook streng.

De gespecialiseerde kunstenaars werken steeds in direct contact met de burgers. Toen ik sprak over 'indirecte animatie' verwijzend naar het voorbeeld van regionale consulententeams kunstzinnige vorming, ging er in dit gezelschap geen bel rinkelen. (Met uitzondering van Noorwegen waar op regionaal niveau specialistische bijscholing plaatsvindt van generalistische animateuren)

6. Bezoek aan het hooisuurtheatertje

Het theatertje 'De Hooisuur' is niet direct van mondiale artistieke betekenis.

Het gaat om een bescheiden particulier initiatief van een afgestudeerde aan de Theaterschool te Zürich, die een hooizolder tot eenvoudige theatervoorziening heeft omgebouwd. Er vinden slechts activiteiten plaats voor zover ze vanuit de dorpsgemeenschap worden geïnitieerd of voor zover het theatertje als werkplaats kan worden benut door professionele theatermakers.

De initiatieven die er tot dusverre hebben plaatsgevonden - voor kinderen zowel als volwassenen - deden mij nog het meest denken aan de Jeugdtheaterschool te Rotterdam, maar hier is sprake van een veel kleinschaliger situatie.

Wat van het bezoek aan dit theatertje bij mij is blijven hangen is enerzijds de charme waarmee dit project door de betrokken wijkbewoners zelf werd gepresenteerd, anderzijds de professionele voorbereiding van deze presentatie die maakte dat het kleinschalige nog net niet kneuterig werd.

Ten tweede bleef de gedachte hangen aan het belang van een lokale of wijkgerichte werkplaats waar spontane initiatieven op het gebied van de podiumkunsten (professioneel en amateur) kansen kunnen krijgen.

7. Oost-Europa

Het kon niet anders dan dat in deze periode van verrassende en spannende ontwikkelingen in Oost-Europa - los van het thema -, de aanwezigheid van een aantal niet partijgebonden Oost-Europeanen aan de bijeenkomst te Boldern iets bijzonders meegaf.

In het bijzonder van de UNESCO conferentie over de 'status van de Kunstenaar' in 1981 te Parijs en de conferentie in het kader van de Accorden van Helsinki die in 1987 te Budapest plaatsvond, herinner ik me zowel de regeringsambtenaren en partijbonzen die inhoudelijk niets hadden in te brengen of slechts met de oren dicht spraken, als de zich voorzichtig uitende niet-communisten.

Nu was er openheid, gemeenschappelijke vreugde over de ontstane situatie, onzekerheid echter ook over het verloop. In de Oosteuropese landen moeten nu rekeningen vereffenen, nieuwe politieke kader geschapen, nieuwe inzichten ontwikkeld. Het vrije verenigingsleven moet zich opnieuw zien te ontwikkelen. Ook in cultureel en cultuurpolitiek opzicht is er sprake van een nieuw begin.

8. Evaluatie

Tevoren leek het mij toe dat het onderwerp van de expertmeeting iets te nauw was gekoppeld aan de aandachtswereld van de initiatiefnemers te Zürich. Die indruk is niet

helemaal weggenomen. Bovendien was het gezelschap te heterogeen en de bespreking te globaal om concreet bruikbare suggesties voor methoden en technieken op te leveren.

Omdat er echter sprake was van een goede en vrij straffe organisatie, een hoog werktempo en goede discussieleiding ging er voldoende over tafel om iedere deelnemer wel enkele vonkjes inspiratie mee te kunnen geven. Voor de hand liggende, wijdlopende discussies à la 'Wat is cultuur?', of 'Waartoe dient cultuurpolitiek?', werden zo veel mogelijk omzeild. Er werden vooral praktische ervaringen en inzichten opgeroepen.

Wellicht zou een uitgebreidere briefing aan en/of een strengere selectie van deelnemers een meer doelmatige werkconferentie hebben opgeleverd. Bovendien werd de inleiders een beperking in tijd opgelegd die iedere diepgang verhinderde.

De publicatie van het conferentie-rapport, waarin de in snelle opeenvolging en niet altijd even helder gebrachte mondelinge presentaties overzichtelijk zijn gebundeld kan het eindoordeel nog wat positief bijkleuren.

9. Follow-up en UNESCO

De ambitie van directeur Challenor om van het World Decade een succes te maken brengt met zich mee dat UNESCO zich vooral zal willen richten op het tot stand brengen van zichtbare tekenen van culturele ontwikkeling en samenwerking.

Daartoe kan zeker een reeks van praktisch georiënteerde werkconferenties/expert-meetings behoren. Voorwaarde daartoe is dan wel, zoals gezegd, een goede briefing en selectie van de deelnemers.

In de expert-meeting te Boldern leek het aanvankelijk een groot bezwaar te zijn dat er enerzijds 'grass roots workers' en lokaal georiënteerde ambtenaren en anderzijds bovenlokale cultuurspecialisten tezamen waren gebracht. Bij een goede organisatie zou dat echter ook juist de kracht van dergelijke expert meetings kunnen zijn omdat er dan niet alleen sprake is van uitwisseling tussen landen en culturen, maar ook en vooral tussen denkers en doeners, tussen de ontwerpers van de kaders en de mensen van de praktijk. Dat laatste zou natuurlijk ook op nationaal niveau kunnen en moeten, maar de internationale context geeft nu eenmaal net die extra relativering van de eigen omstandigheden die mensen communicatiever maakt.

10. De Nederlandse situatie; heroriëntatie?

In mijn bijdrage aan de expert-meeting heb ik over de Nederlandse situatie opgemerkt dat wij, na een periode van grote nadruk op welzijn en sociaal-cultureel werk de kunst van het opgelegde sociaal engagement hebben verloren. Voor de professionele kunstwereld ligt het buurt- en clubhuiswerk inmiddels verder weg dan New York.

Er is nog wel aandacht voor kunstzinnige vorming en culturele educatie - uitdrukkelijk als leerprocessen gezien - maar nog nauwelijks voor de mogelijk culturele aspecten van werk in de wijken, sociaal werk, gezondheidszorg en zo meer.

Voor wie naast aandacht voor 'cultuur' ook aandacht wil voor 'culturele dimensies' hoeft de oplossing niet zonder meer te liggen in het terugduwen van de pendule. Het is eerder een kwestie van en... en...

Aan de trits van het kunst- en cultuurbeleid: aanbod, spreiding en afname kan een vierde beleidselement toegevoegd: dat van de culturele aspecten.

Het kan immers in het belang zijn van zowel de kunstenaars (werkgelegenheid) als van de spreiding en afname om naast het autonome kunstbeleid de kunst als 'aspect van' te stimuleren.

Gezien de financiële middelen voor kunstbeleid zullen ministers, gedeputeerden en wethouders kunstzaken zich ten aanzien van het aspect-beleid maar het best als 'minister zonder portefeuille' kunnen opstellen: wel coördineren en stimuleren, niet subsidiëren.

11. Cultuur aan de basis in Zuid-Holland

Tijdens de expert-meeting te Boldern werden nogal sterk tegenover elkaar gesteld: de top-down benadering tegenover de bottom-up benadering.

In democratische, vrije landen is dit een schijntegenstelling. De top schept voorwaarden en treft voorzieningen: de 'basis' neemt initiatieven.

Niettemin is het goed om de vraag weer eens onder ogen te zien of 'bottom-up' voldoende kansen krijgt, ook in het cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland, ook in het werk van de Culturele Raad Zuid-Holland.

Het veld kan immers zozeer met een aanbod van voorzieningen en regelingen worden geknuffeld dat eigen initiatief geen ruimte meer krijgt als het niet binnen de geschapen kaders past.

De benadrukking van 'cultuur ter plaatse' als aandachtspunt in zowel de ondersteuning als de advisering en de ontwikkelingen van een 'culturele kaart' biedt enige geruststelling dat de basis niet wordt veronachtzaamd.

Naast al die aandacht voor de gemeenten ligt het micro-niveau van de wijk echter te zeer buiten ons effectieve bereik.

P R O G R A M M E

Thursday, November 30, 1989

Moderator: Ursula Rellstab

- 3.00 pm Welcome drink at the Theatersaal Rigiblick
Germaniastrasse 99, 8006 Zürich, T 01/361 80 51
- 3.30 pm Culture in the Neighbourhood in Zurich (Kreis 6)
Presentation of a prototype by its residents
- 5.00 pm Ride through this urban district
- 5.45 pm Arrival and allocation of rooms at Boldern
- 7.00 pm Dinner

Moderator: Jean-Pierre Brossard

- 8.00 pm Addresses:
Ueli Merz, Director of Boldern
Edgar Tripet, President of the Swiss National
Commission for UNESCO, Vice President of
the Foundation Pro Helvetia
Herschelle Challenor, Director, World Decade for
Cultural Development, UNESCO, Paris
- Why Culture in the Neighbourhood?
Presentation by Ursula Rellstab, President of
the Swiss Working Group for the World Decade for
Cultural Development
Discussion
- ca.
10.00 pm End of first day

Friday, December 1, 1989

- as of
7.30 am Breakfast

Moderator: Jürg Kleiholz

- 8.30 am Active members of the local community
- residents
- organizers
- artistic animators
- role of the local school
Introductions by: Tobias Biancone, Switzerland;
Jean-Pierre Kraemer, Luxembourg; Anne Marie
Wirz-Zulauf, Switzerland; Theo Hotz, Switzerland
- 10.15 am Coffee
- 10.45 am Infrastructure in the neighbourhood
- premises
- information
Introductions by: Daniel Latouche Canada; Erik
Akkermans, Netherlands; Ola Siverts, Norway
- 12.15 am Lunch

Moderator: Michel Bassand

- 2.15 pm Communal Administration
- counselling
- material support
- budget
- structures
- public relations
Introductions by: Paul Coullin, Switzerland;
Axel Sedlack, Federal Republic of Germany
- 3.40 pm Coffee
- 4.15 pm Financing
to
6.00 pm - public resources
- donors/patrons/sponsors
- own income
Introductions by: Trevor David Vibert, Great
Britain; Christel Hartmann, West Germany;
Ognjen Djurovic, Yugoslavia
- 6.15 pm Dinner

Moderator: Theo Hotz

- 7.30 pm Visit to a project in the neighbourhood
Departure to Feldmeilen
ca.
10.30 pm return to Boldern

Saturday, December 2, 1989

as of

- 7.30 am Breakfast

Moderator: Ueli Merz

- 8.30 am Training of animators
- organizers in the neighbourhood
- artistic animators
- cultural administrators and their staff
Introductions by Jerzy Szmagalski, Poland;
Monika Lichtensteiger, Switzerland;
Gabrielle Hürlimann, Switzerland
- 9.30 am To initiate:
Where does the initiative come from?
- taking up initiatives
- generating initiatives
Introductions by: Axel Sedlack, Federal Republic
of Germany; Gyoergy Nyilas, Hungary
- 10.30 am Coffee
- 11.00 am Final discussion and evaluation: Follow-up?
World decade for cultural development by
carrying on the idea in other countries.
- 12.30 am Lunch
- 2.00 pm Departure by bus to Zurich main railway station

WORLD DECADE FOR CULTURAL DEVELOPMENT

CULTURE IN THE NEIGHBOURHOOD: CULTURAL ANIMATION IN URBAN DISTRICTS

UNESCO International Expert Meeting, Boldern/Männedorf, Switzerland

30 November - 2 December 1989

Information transfer and cultural experiments

Contribution by Erik Akkermans, the Netherlands

Before embarking on the topic allotted to me, "How is the population informed about intended or current cultural experiments?", I cannot refrain from evaluating the concept of "culture in the neighbourhood" on the basis of Dutch terms.

It has been said enough times in previous discussions: despite the unification of Europe, differences in culture, cultural policies and cultural infrastructure are still (fortunately) so great, even in Europe, that certain concepts are loaded for the one person and empty for the other, but still can be applied more easily by one person than another.

The concept of "neighbourhood" is problematic in a certain sense. The English word covers a number of Dutch concepts differing widely in range and size: from an urban district to a region of limited size. In view of the French translation, "quartier", the underlying thought is the (city) urban district, but "town" or "city" and possibly the rural hamlet are not excluded from the description. However this may be, except for national and provincial policy instruments, people are working mainly at local and regional level on an infrastructure for the Arts in the Netherlands. Amenities such as cultural centres or music schools are urban provisions or form part of a cooperative arrangement between (smaller) towns. Only in the metropolitan areas may one sometimes speak of specific district-related artistic amenities (in The Hague even a "working-class-neighbourhood" museum is under consideration). More often one speaks of ~~as~~ ~~exes~~.

I deliberately spoke of "amenities for the arts". For of course there are indeed district-oriented amenities like community centres or parish halls. In principle there is room there too for cultural activities. In the 1960s and 1970s these amenities increased sharply, much attention was paid to them and their scope widened: from play groups to art education. The citizen's welfare was so often used as a comprehensive concept with social and cultural dimension that the words were fused in political jargon: social-cultural work.

In the Netherlands, those times are past. After the wave of welfare and democratisation, we now talk about divergence: in income, in social climate, between the words social and cultural. Multi-functional centres, once so fashionable, are less popular. Art education and amateur art are regarded more as an extension of professional art and less seen as a part of "social-cultural work".

This much is clear in all the confusion of definition of "Culture in the Neighbourhood": art education and (mostly) amateur art occupy a key position. Art education and amateur art provide an overlapping continuum of free self-expression by way of art classes for amateurs to semi-professional artistic productions.

In the Netherlands, organised provision in the field of art education is mainly seen in the two following guises: on the one hand there is a direct provision of music schools and

creativity centres, as has been said: organised on an urban or regional basis, sometimes including annexes. On the other hand there is a metropolitan, provincial and national provision of supportive/advisory facilities for the needs of those who are engaged with art education in school, in social-cultural work and in adult education. For in spite of the decline of Dutch education and the divergence just mentioned, the arts have not completely disappeared from the educative process and the social sector.

In the Netherlands, amateur art is actively practised to a remarkable extent and is strongly organised. The way in which amateur art presents itself is much more determined by definitions of discipline, genre or quality than by geographical limits: urban district, town, region. What is decisive is that one is putting on a play, not that one is being socially active by acting.

My account is one-sided. If one of my fellow-countrymen, with his roots in the world of community centres and parish halls, were to be here in this hall, he would point with a mutter to the cultural activities there: to senior citizens or factory workers putting on a play, to an orchestra or a choir in the urban district. The practice of amateur art as a social activity: it exists, but from the viewpoint of cultural policies it is at the moment a non-issue.

What are issues are cultural education and the social distribution of the art on offer. Experiments are being undertaken on a local scale in which people with little education are being initiated into plastic art, music, the theatre and the dance. This is being done in perfect cooperation between the local Adult Education Centre, the library, the theatre, the museum and other relevant institutions. The project could be translated into a receptive variant of "culture in the neighbourhood" instead of an active one. (As I have said, we do not have the concept of "culture in the neighbourhood" but of "art in the urban district", an attempt to achieve the social-geographical distribution of art.)

The distribution of art, with the objective of narrowing the gulf between art and the general public, is the subject of alternately optimistic and pessimistic discussions. It is a subject that occupies me intensely, but because of the limited time available I will make heroic efforts to remain silent about it. The subject provides the actual bridge to what I should be taking about here: the transfer of information in the experimental context.

My institution the Culturele Raad Zuid-Holland (the Zuid-Holland Cultural Council) is experimenting with Theater Overdag (Daytime Theatre) - partly by way of marketing, partly as a social strategy with a view to cultural distribution. It is concerned with the offer of theatre, dance, music, cabaret during the daytime on weekdays, not during the lunch hour. The idea is that there is a large potential audience in the daytime, some of whom cannot, will not, dare not, go out in

the evenings. Think of the elderly, of people on shiftwork, of people with evening and night work. But surely the target groups also includes the unemployed, the disabled, housewives and role switchers.

Because the emphasis is placed on a group of irregular theatre-goers and in particular on people with relatively little education and cultural experience, we have had to take additional pains to reach the public effectively. The usual media for theatre advertisements - advertisements and posters - do not get at the target group we have in mind, or at least do not convince it. The standard response is, It's not for the likes of us. Therefore the Culturele Raad Zuid-Holland set up an experiment in the form of confronting the public directly; about in the same way that promotional teams (the young and attractive type) advertise cigarettes in some places.

Initially we gave the members of these promotional teams a French name, "animateurs culturels", being well aware of the fact that in France the term means a horse of a quite different colour. The task of the promotional teams: to go into the streets, the community centres and the retirement homes and inform the public in a convincing way about the Daytime Theatre Project. And also, to be thoroughly visible hosts or hostesses on the afternoon of the performance.

Our modest experiment in this form of public information has satisfied us so far. In one place, six per cent of the total audience set foot inside a theatre for the first time. It strengthened me in my conviction that the usual methods of transferring information and promotion need to be supplemented with new methods and techniques to reach new target groups.

It was not clear to me beforehand how far I would be a dissident at this expert meeting on "Culture in the Neighbourhood" by speaking from the angle of the professional art on offer. Certainly there is a world of difference between professional artistry and home-spun culture. Provided this difference is acknowledged adequately, there are unlimited opportunities for fruitful cooperation at local level, and hence in the urban district, between these two worlds.

Erik Akkermans

Translator's note

In view of the topic of the source text and the difficulty with the word "neighbourhood", that particular word has been avoided except in the phrase "culture in the neighbourhood". However, this puts the translator into difficulties, not least with the terms of his own native culture, where neighbourhood has different connotations from the Dutch. What goes on in a Dutch wijkcentrum would be distributed among other amenities in the UK. To make matters worse, Van Dale gives "community centres" for both "wijkcentra" and "buurthuizen".

A "wijk" in the Netherlands is often defined by the derivation of a cluster of street names from a particular source: poets, politicians, flowers. This distinction is absent in the Anglo-Saxon world, where the boundaries are more likely to be drawn according to the social class of the residents in a fairly restricted area or by the boundaries of the Anglican parish. In the UK, the term "community centre" suggests mostly cultural and educational facilities made available to the entire population of a town up to, say, 60,000, rather than such amenities provided specifically for a fairly restricted, mostly urban, area. "Community centre" has been used for "wijkcentrum" **faute de mieux**.

Although the church connection is unavoidable, the parish hall most closely satisfies the criteria of the buurthuis and this term has been used here. The use of the Parish Hall is by no means confined to the church: it is regularly hired out and used for a variety of artistic, cultural and educational purposes, hence serving in a way akin to that of the "buurthuis".

"Urban district" has been used for "stadswijk". There are disadvantages to all terms, including this one: "precinct" suggests an American city police district to a native of the UK; "ward" suggests hospitals; "quarter" suggests Paris. In the specific phrase "urban district council" the concept is of an independent urban administration within a larger area - think of, for example, Hoofddorp within Gemeente Haarlemmermeer - but without "council" the phrase approximates the concept in the source text.

LISTE DES PARTICIPANT(E)S
LIST OF PARTICIPANTS
TEILNEHMER/INNEN-LISTE

UNESCO	Commission nationale suisse pour l'Unesco Swiss National Commission for Unesco Nationale schweizerische UNESCO-Kommission
BOLDERN	Centre Evangélique de Rencontres et d'Etudes Evangelical Meeting and Study Center Evangelisches Tagungs- und Studienzentrum

Séminaire international d'experts

"La culture de quartier:
Animation culturelle dans le quartier urbain"

International Expert Meeting

"Culture in the Neighbourhood:
Cultural Animation in Urban Districts"

Internationales Expertenseminar

"Quartierkultur:
Kulturelle Animation im Stadtquartier"

PARTICIPANT(E)S - PARTICIPANTS - TEILNEHMER/INNEN

DIRECTION DU SEMINAIRE - CONDUCT OF MEETING - SEMINARLEITUNG
RELLSTAB Ursula, CNSU - SNCU - NSUK
MERZ Ueli, BOLDERN

AUSTRIA

KARASZ Janos, Albertgasse 21/16, 1080 Wien
Mag. Sozialwissenschaftler und Architekt
Forschungen und Planungen u.a. im Bereich der Stadtentwicklung
und -gestaltung.

PÖSCHL Herwig, Dr., Aribonenstrasse 1, 5020 Salzburg
Kulturentwicklungsplan der Stadt Salzburg und Leitung Diplom-
lehrgang Kulturmanagement.

REITER Wolfgang, Dr., Mariahilferstrasse 45/85, 1060 Wien
Mitarbeiter des Instituts für Kulturstudien in Wien.

STOCKER Kurt, Dr., Morizgasse 11/20, 1060 Wien
Mitarbeiter des Instituts für Kulturstudien in Wien.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

SEDLACK Axel, Breslauer Strasse 14, 475 Unna
Leiter des Kulturamtes der Stadt Unna. Konzeptionierung und
Organisation eines vielschichtigen, auf die BürgerInnen bezo-
genen Kulturangebots.

CANADA

LAPERRIERRE Hélène, Ville de Montréal, Service de
l'habitation et du développement urbain, 276, rue
St-Jacques, Montréal, Québec, H2Y 1N1
Chargée de la planification des équipements
collectifs.

LATOUCHE Daniel, Institut national de la recherche
scientifique, 3465 Durocher, Montréal, Québec H2X 2C6
Professeur-chercheur et responsable du Laboratoire Culture
et Ville à l'INRS.

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE REPUBLIK

HOBERG Jürgen, Dr. ing., Haus-Grachstrasse 82, 3038 Magdeburg
Maschinenbauingenieur
Leiter eines Clubs der Werktätigen in Magdeburg (neugebautes
Stadtquartier).

TAUTZ Helmut, Dr.phil., Moldaustrasse 13, 1136 Berlin
Leiter der Arbeitsgruppe UNESCO des Ministeriums für Kultur.
Sekretär des Nationalkomitees der DDR für die Welt-
dekade.

FINLAND

NIEMI Ritva Irmeli, Itäkeskuksen monitoimitalo Turun linnantie 1, 00900 Helsinki
Director of activities in the multipurpose centres under the sponsorship of the Cultural Board of the City of Helsinki.

OHTAMAA Jouni Sakari, Untamonkatu 4A4, 70500 Kuopio
Producer and instructor of video and cinematic art.
Responsible among other things for activities of Video Workshop of Cultural Board in Kuopio.

PORNA Ismo, Association of Finnish Cities,
Toinen Linja 14, 00530 Helsinki
Secretary for Cultural Affairs.

TUOVINEN Pentti Allan, Loutinkallionkuja 9, 04400 Tärvenpää
Architect, Licentiate in Technology (Architecture).
Deputy manager of the town planning office of the City of Vantaa.

GREAT BRITAIN

VIBERT Trevor David Atkins, 9 White Lion Street, London NI9PD
Director of Greater London Arts.
Chief Executive of the Body Responsible for Funding and Developing the arts in the greater London region.

HUNGARY

FODOR Katalin, Sasfiok u. 10, Budapest 1124
Psychologue. Spécialisée en hygiène mentale communautaire.

KOVACS Piroska, Gesztenye fasor 37/c, 2890 Tata
Adult educator, County manager of socio cultural, mental health activities at the Cultural and Youth Centre of Tata City

NYILAS Gyoergy, Institute for Culture, Bartok Bela 35
Budapest 1114.
Sociologist.

PETERBENCZE Aniko, Lehel verzér tér 33, 5100 Jaszberény
Animatrice, professeur de danse folklorique et ethnographe.

LUXEMBOURG

KRAEMER Jean-Pierre, 4, chemin J.A. Zinnen, Larochette
Professeur, Inspecteur général de l'enseignement primaire.
Président de la Commission Nationale pour la Coopération avec l'UNESCO.

NETHERLANDS

AKKERMANS Erik, Culturele Raad Zuid-Holland, Mauritskade 43, 2514 HG Den Haag
Director of the provincial Cultural Council of Zuid-Holland.
President of National Federation of Art-Rent Services.

NORWAY

ENGEN Arnfinn, Erik Bues veg. 15, 2600 Lillehammer
County Preservation Officer. Activities a.o. town planning in
relation to historical buildings and sites.

GRESVIG Nina, Galleri Villvin, Kragsgate 3, 4950 Risør
Ceramicist designer. Member of art group Villvin and convenor
of the Art Gallery of Villvin.

MOURIER Bibiche, Kamperhaugvn. 3, 4950 Risør
Artist-ceramicist and ceramicist designer. Member of Villvin
art group and co-responsible of Villvin Art Gallery.

SIVERTS Ola, Cugus, Rosenkrantzgate 3, 5003 Bergen
Planner, director.

POLAND

SZMAGALSKI Jerzy, Warsaw University Department of Education,
1 Szturmowa 54, 02-789 Warsaw
Ph.D. Educationalist. Assistant professor at the Warsaw
University Department of Education.

SWEDEN

FUX-KARLSSON Helena, Svenska Kommunförbundet, Hornsgatan 15,
116 47 Stockholm
Association of the Swedish municipality dealing with topics
related to culture and the elderly people.

JAHN Cecilia, Loovägen 8, 131 46 Nacka
F.K. Projekt leader of culture. Teaching art history at
the University level.

VAHLQVIST Gudrun, Ministry of Education and Cultural Affairs,
Mynttorget 1, 103 33 Stockholm.

SWITZERLAND

BIANCONE Tobias, Depotstrasse 24, 3012 Bern.
Schriftsteller, Dramatiker, Autor von Drehbüchern und
Stücken. In verschiedenen Vereinen auch quartier-bezogen
tätig.

COULIN Paul, Geschäftsstelle für Gemeinwesenarbeit der
Stadt Winterthur, Palmstrasse 16, 8402 Winterthur
Gemeinwesenberater.

HÜRLIMANN Gabrielle, Arlesheimerstrasse 48, 4053 Basel
Theaterpädagogin/Regisseurin. Lehrerin an der Schauspiel-
Akademie, Zürich, Abteilung Theaterpädagogik.

LICHTENSTEIGER Monika, Spitzackerstrasse 4, 8057 Zürich
Musikpädagogin am Konservatorium Zürich und Winterthur
sowie Jugendmusikschule Zürich. Sängerin. Dipl.
Erwachsenenbildnerin.

UHLMANN Peter, Dr.iur., Bahnhofstrasse 3, 8022 Zürich
Rechtsanwalt. Advokatur.
Vorstand Verein Quartier-Kultur, Kreis 6.

WIRZ-ZULAUF Anne-Marie Jeanne, Zanggerweg 20, 8006 Zürich
Dipl. Bibliothekarin. Leitung der Musik-Bibliothek des
Konservatoriums Zürich.

YUGOSLAVIA

DJUROVIC Ognjen, CEP - Zahumska 34, Beograd
Architect. Urban planner - urban designer.

PLOVANIC Elizabeta, Zahumska 34, Beograd
Urban planner assistant.

UNESCO PARIS

CHALLENGER Herschelle, 7, place Fontenoy, 75 700 Paris
Directeur, Décennie Mondiale du développement culturel.

COMMISSION NATIONALE SUISSE POUR L'UNESCO (CNSU)

SWISS NATIONAL COMMISSION FOR UNESCO (SNCU)

NATIONALE SCHWEIZ. UNESCO-KOMMISSION (NSUK)

TRIPET Edgar, Directeur du Gymnase cantonal, 45, rue du
Succès, 2300 La Chaux-de-Fonds
Lic. ès lettres. Président de la Commission nationale suisse
pour l'UNESCO et vice-président de la Fondation "Pro Helvetia"

BASSAND Michel, Professeur EPFL - DA - IREC, case postale 555
1001 Lausanne
Vice-président du Groupe de travail suisse pour la Décennie
mondiale du développement culturel.

BROSSARD Jean-Pierre, Case postale 825, 2301 La Chaux-de-Fonds
Expert médias. Président de la section Culture de la CNSU.

HOTZ Theodor, Im Meiriacker 45, 4102 Binningen
Président de la section Education et Société de la CNSU.
Inspecteur de l'enseignement dans les écoles secondaires du
canton de Bâle-Campagne.

RELLSTAB Ursula, Rigistrasse 26, 8006 Zürich
Publizistin. Präsidentin der Arbeitsgruppe Weltdekade für
kulturelle Entwicklung

SEKRETARIAT - NSUK

CHOLLET Marie-José, secrétaire, c/o EDA, Eigerstrasse 71,
3003 Bern

SCHOCH Brigitta, c/o EDA, Eigerstrasse 71, 3003 Bern
Spezialisierte Mitarbeiterin.

BOLDERN - EVANG. TAGUNGS- UND STUDIENZENTRUM - 8708 MÄNNEDORF

MERZ Ueli, Leiter

KIELHOLZ Jürg, Dr. phil., Studienleiter

SEKRETARIAT

GATTI Simone, Sekretärin

KUENZLI Annie, Sekretärin

PIROS Ilona, Studentin, Flühgasse 72, 8008 Zürich

UEBERSETZER/INNEN

DOLMETSCHER- UND UEBERSETZER-VEREINIGUNG, Postfach 161,
8035 Zürich

- BERNATH Thomas
- BUCHER Richard
- GLARNER Rudolf
- JUNG Myriam
- MÄDER Christina
- RENFER Christoph

TECHNIKER

KNECHT Rolf, Kongress-Dienst Schwarz AG, Mühlestrasse 8,
8912 Obfelden.

CULTURE IN THE NEIGHBOURHOOD

As defined by the Swiss National Commission for UNESCO

What is Culture in the Neighbourhood ?

- Culture in the Neighbourhood consists in cultural activities which the residents of a neighbourhood carry out through their own efforts (thus excluding guest performances from other districts or towns).

Why Culture in the Neighbourhood ?

- Culture in the Neighbourhood fosters encounters and contacts between people who live in the same neighbourhood.
- Culture in the Neighbourhood helps individuals to get to know oneself and to become more aware of life in the community.

Where does Culture in the Neighbourhood develop ?

- Culture in the Neighbourhood finds its roots in a defined (familiar) area of an urban district. It is part of the culture of a town/city.
- Culture in the Neighbourhood appeals above all to the population of the neighbourhood. It is perceived as a complement to "professional" culture, which in turn meets the needs of a whole agglomeration.
- Culture in the Neighbourhood does not exclusively take place in private circles but is also connected with the public of its district.

Who fosters Culture in the Neighbourhood ?

- Long-established neighbourhood societies, old or new local theatre, music and literature groups, or district associations concerned with various areas of cultural activity.
- Perhaps also ad hoc groups constituted to organize a one-time event such as, for example, the celebration of a jubilee.
- Professional people from the respective neighbourhood and/or amateurs.

Who manages Culture in the Neighbourhood ?

- In their cultural activities, local amateurs are usually helped by professionals (choir-master, director, etc.)
- The director can of course also be an advanced amateur, an artist with a bend for teaching or a person trained as a professional culture motivator such as a drama teacher.

What does Culture in the Neighbourhood cover ?

- All fields of culture including the theatre, dance, music, the visual arts, literature, the narrative traditions, cinema, video, photography, folklore, the culinary art as well as of course the historical and architectural evolution of the neighbourhood.
- Not only traditional forms (men's and women's choirs, brass bands, folk traditions, youth festivals, carnivals, parades etc.) but also contemporary forms (such as rock groups or theatre groups).
- Finally these forms of culture that have been forgotten and are now being revived (for example: reading-bees and story-telling sessions).

What does not belong to Culture in the Neighbourhood ?

- The conventional activities of the neighbourhood such as playground development, traffic reorganization measures, environmental projects and so forth.

Who finances Culture in the Neighbourhood ?

- Culture in the Neighbourhood is wholly or partly self-financing. If necessary it can be supported by private donors and/or the local administration.

Kultur zum Mitmachen

Was in unseren Dörfern noch lebendig ist, eine eigene Tanz-, Musik- und Theaterkultur, ist in den Stadtquartieren mit der Zeit verloren gegangen. Jetzt scheint sie aber wieder *aufzuleben, die Quartierkultur, anders, moderner, gewagter*, mit aktuellen Themen und mit den neuen Techniken, wie Video, Photo, Ton und Film.

Es ist augenfällig: Viele Stadtbewohner haben Zeit und Lust, sich *kulturell zu engagieren*. Sie wollen nicht mehr nur zuschauen und zuhören, sie wollen auch selber aktiv werden und Theater spielen, ein Tanz-Experiment mit-gestalten, miteinander Texte lesen. Und sie tun dies gerne im eigenen Stadtteil oder Quartier. Nicht nur weil es näher und bequemer, sondern weil es wichtig ist, uns dort, wo wir wohnen, auch zuhause zu fühlen.

Kultur der Quartierbewohner für die Quartierbewohner.

Allerdings: Die Strukturen für Quartierkultur sind in unseren Städten verkümmert. Es fehlt an Sälen, an Trägerorganisationen, an Erfahrung und an Geld. Es gilt Wiederaufbauarbeit zu leisten.

Kulturelles Aufforsten? Vielleicht schon.

Das neue Buch, «Quartierkultur», zeigt anhand eines Modellfalles, wie das gemacht wird. In den Zürcher Quartieren Ober- und Unterstrass wurde 1983 eine Trägerorganisation gegründet, und diese hat inzwischen einiges zustandegebracht: Da gibt es – neu – einen Madrigalchor, einen Lesezirkel, eine Theatergruppe, eine Frauenfilmgruppe; Quartierbewohner machen Ausstellungen mit und für die Kunstschaffenden im Quartier, ein Theatersaal aus der Jugendstilzeit wurde zurückerobert und es wurden Kulturfeste veranstaltet.

Wie organisiert man Quartierkultur? Wo findet sie statt, und wie beschafft man sich die Räume? Wie wird sie finanziert, und woher holen sich die kulturell aktiven Laien profes-

sionelle Unterstützung? Auf solche Fragen gibt das Buch Antwort. Aus der gelebten Praxis heraus sind Theorien entstanden, die jenen helfen, die sich kulturell betätigen wollen.

Das Buch richtet sich nicht nur an die Quartierbewohner, sondern auch an Politiker und Beamte, an Planer und Architekten, sowie an Lehrer, Werklehrer, Theater- und Musikpädagogen, Gemeinwesen- und Sozialarbeiter (selbstverständlich beiderlei Geschlechts), welche gerne in diesen Bereichen arbeiten möchten.

Ein bebildeter Report und ein sorgfältig dokumentiertes Handbuch in einem!

Ein Zeitdokument – Zwölf Jahre Quartierarbeit

Eine moderne Quartierchronik in drei Bänden

In ganz Europa sind zu Beginn der siebziger Jahre die Quartiere erwacht und haben angefangen, ihre Geschicke vermehrt selber in die Hand zu nehmen. Im Trend des «small is beautiful» hat das Quartier eine Aufwertung erfahren. Es haben sich Bewohnergruppen gebildet, um den Lebensbereich Quartier für ihre Bedürfnisse neu zu gestalten: Sie verbesserten die *gebaute Umwelt* und sie begannen auch die *soziale Umwelt*, die zwischenmenschlichen Beziehungen, auszubauen und zu pflegen.

Die Autorin von «Quartierkultur», Ursula Rellstab, arbeitet seit mitte der siebziger Jahre an diesen Themen. *Bisher sind erschienen:*

«*Strasse frei!*» Ein Experiment für Stadtverbesserer (Artemis 1976) und «*Stadt-Quartier*», Quartier-Arbeit anhand eines Zürcher Beispiels (Verlag Pro Juventute 1980). Im ersten Buch wird der Anfang einer Quartier-Arbeit, im zweiten deren Konsolidierung mit dem Mittel Gemeinwesenarbeit beschrieben.

Und jetzt neu: «Quartierkultur», Bericht über ein Modell (Verlag Pro Juventute, März 1988).

Zusammen bilden die drei Bücher eine *wertvolle Dokumentation über wesentliche Aspekte der Stadtentwicklung in zwei Jahrzehnten unseres Jahrhunderts*; Schauplatz sind zwei Zürcher Quartiere.

Wie bekommen wir so unterschiedliche Probleme in den Griff, wie Verstädterung, Pendler-Nomadentum, Freizeitboom und Vereinzelung? Ein Allerweltsmittel gibt es nicht.

Etwas Gegensteuer könnten wir schon geben! Mit einer bewussteren Gliederung des städtischen Raumes in vollgültige Quartiere mit ausgebauter, vielfältiger Infrastruktur. Dazu gehören nicht nur Einkaufsgelegenheiten, Sportplätze und Schulen, Kirchen, Strassen und eine gute medizinische Versorgung, sondern auch Gelegenheit, gemeinsam etwas zu unternehmen und zu erleben. Das neue Stichwort zu diesen Themenbereich heisst: «Quartierkultur», der Titel des jüngsten und dritten Quartierbuches von Ursula Rellstab.

Das Buch «Quartierkultur» steht unter dem Patronat der Nationalen schweizerischen UNESCO Kommission.

Die Autorin wurde 1982 in Berlin (West) mit dem 1. Preis für Journalisten «Europe Humaine 1981» des Europarates ausgezeichnet. Ausserdem ist sie Trägerin des «Kulturpreises der Stadt Essen 1987».

Bestellkarte / Carte de commande

Anzahl Nombre	Titel Titre	
	Ursula Rellstab: Stadt-Quartier,	Quartier-Arbeit anhand eines Zürcher Beispiels – Fr. 17
	Ursula Rellstab: Quartierkultur,	Bericht über ein Modell – Fr. 24.80
	Ursula Rellstab: Strasse frei!	Ein Experiment für Stadtverbesserer – Fr. 6.80

verlag pro **juventute**

Postfach, CH-8022 Zürich, Seefeldstr. 8, Telefon 01/251 72 44

5. DE WERELD IS EEN DORP GEWORDEN (*massa-media*)

'Kijk, Anna, de eerste mens op de maan!'

'Eet nou maar door, Jan, je hutspot wordt koud.'

We voeren soms rare gesprekken met elkaar. Gesprekken waarin we twee of meer werelden door elkaar gooien. We hebben het dan over concrete dingen om ons heen en geven tussendoor commentaar op gebeurtenissen ver van ons bed, waarbij we op een bijzondere wijze aanwezig zijn.

Massamedia, in het bijzonder de televisie, brengen ons in dergelijke vreemde situaties. Zij stellen ons in staat kennis te nemen van gebeurtenissen en van culturen, waar ook ter wereld. Maar tegelijkertijd halen ze onze aandacht weg bij de gebeurtenissen om ons heen.

De wereld is een dorp geworden wordt wel gezegd. Schaalvergroting en uitbreiding van communicatiemogelijkheden hebben alles met elkaar te maken. Dat opgenomen zijn in een mondiale samenleving heeft weliswaar zijn afstompende effecten, maar we hebben er bijvoorbeeld ook onze betrokkenheid bij de Derde Wereld aan te danken. En, wie weet, een beetje meer begrip voor wat andere naties drijft. Maar er ontstaan informatieproblemen, omdat er te veel informatie is: we kunnen het allemaal niet meer verwerken. En we dreigen er het contact met onze directe omgeving door te verliezen. Want gek genoeg heeft juist die verruiming van communicatiemogelijkheden ertoe geleid, dat we minder aandacht gingen schenken aan onze burens, de wijk of het dorp waar we wonen. Zo kan het gebeuren, dat meneer P. te A. of mevrouw C. te R. alles weet over de presidentsverkiezingen in de vs, de opvolging van Mao of de ziekte van Kosygin in de Sovjetunie, maar niet weet dat de buurvrouw op twee hoog al tien dagen dood in bed ligt. De wereld is een dorp geworden en het dorp een andere wereld.

"De wereld is een dorp geworden"

Uit: Erik Akkermans e.a.: Menselijke Maat, op zoek naar de menselijke maat in onze samenleving
Wereldvenster, Baarn, 1977.

Dat de aandacht wordt afgeleid van de dingen om ons heen, heeft z'n bezwaren, maar we krijgen er veel informatie voor in de plaats. Te veel informatie, zoals gezegd. Men spreekt wel over een 'informatie-explosie'. Wat is het belang van informatie? En wat het gevaar van een informatie-explosie?

Ieder mens wil, om zo goed mogelijk te kunnen handelen en oordelen, weten waar hij aan toe is.

We letten op het weerbericht, opdat we buiten niet voor aap lopen met te veel of te weinig kleding. We volgen politieke gebeurtenissen, omdat die ons eigen leven kunnen raken en omdat we dat beetje invloed dat we erop kunnen uitoefenen, goed willen aanwenden. Om zogoed mogelijk te kunnen oordelen en handelen, moeten we weten waar we aan toe zijn. Informatie is daarvoor noodzakelijk. Een teveel aan informatie is fruikend, want we kunnen dan door de bomen het bos niet meer zien.

Dan ligt het voor de hand de ogen te sluiten voor wat er werkelijk om ons heen gebeurt.

Het is een vreemd probleem. Aan de ene kant worden we geplaagd door een teveel, aan de andere kant komen we nog steeds informatie te kort. Men klaagt er bijvoorbeeld over dat er zoveel voor nodig is om die ingewikkelde maatschappij te kunnen overzien. En dat daarom de democratie slecht werkt. Maar we klagen er ook over dat we lang niet alles wat de media ons brengen, kunnen bijslaffen. We doen dan maar wat wijze mensen ons ontraden: we consumeren alles tegelijk. We zetten een plaat op, kijken met één oog televisie, lezen met het andere de krant en hebben nog één hand vrij voor een man, vrouw, kind, kat of hond om ons heen.

's Nachts kon holle bolle Gijs niet slapen van het vele eten. 's Morgens had hij wederom honger. Een teveel en een tekort. Hoe lossen we dat op, als het al oplosbaar is?

Zowel degene die informatie brengt, als degene die het moet verwerken, *selecteert*. We zouden er al bij gebaat zijn als beiden, producent en consument, een zinnige maatstaf zou-